

LUBUSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Zielonej Górze
ul. Kopernika 1 65-063 Zielona Góra
tel. (68) 324 73 90, 324 74 11
fax (68) 325 37 45
e-mail sekretariat.zgora@lwkz.pl
www.lwkz.pl

Zielona Góra, 15 -06- 2018

ZN.5142.40.2018 [gmŁag]

Gmina Łagów
ul. 1 Lutego 7
66-200 Łagów

DECYZJA

Na podstawie art. 91 ust. 4 pkt. 4, art. 89 p. 2, art. 36 ust. 1 p. 1, art. 36 ust. 3, art. 7 p.1 i art. 6 ust. 1 p. 1 lit. b lit. c, lit. d ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. - Dz. U. z 2017 r., nr 2187, ze zm.) oraz § 13, § 14 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2017 r., nr 1265) oraz art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1257 – t.j.) po rozpatrzeniu wniosku złożonego przez Gminę Łagów, w imieniu której wystąpił pełnomocnik - Pani Marta Tomaszewska-Marek,

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków udziela pozwolenia

na prowadzenie badań konserwatorskich, robót budowlanych przy zabytku **murach obronnych zamku w Łagowie** (dz. nr ewid. 130/6), **wpisanych do rejestru zabytków pod nr 23**, w obrębie południowo – zachodniego narożnika, w następującym zakresie:

I. Badania konserwatorskie:

- a. wykonanie odkrywek stratygraficznych zapraw spoinujących;
- b. pobranie próbek zapraw i cegieł do badań mikroskopowych;

Wyniki badań należy przedstawiać do akceptacji Lubuskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków (dalej LWKZ) oraz uwzględnić podczas prac remontowych.

II. Roboty budowlane:

1. stemplowanie murów elementami drewnianymi od strony zewnętrznej na czas wykonania wzmocnienia posadowienia oraz ściany oporowej
2. wykonanie palisady z kolumn cementowo-gruntowych w technologii „jet-grouting” od strony wewnętrznej murów;
3. spięcie murów konstrukcją stalową od strony wewnętrznej, poprzez montaż belek stalowych z ceowników, kotwionych prętami w blachach oporowych od strony zewnętrznej muru;
4. wykonanie wzmocnienia posadowienia muru z kolumn cementowo-gruntowych w technologii „jet-grouting” od strony zewnętrznej murów
5. wypełnienie pęknięć w murach;

6. usunięcie betonowej wylewki przy murze zachodnim od strony wewnętrznej muru oraz wykonanie tymczasowego odprowadzenia wód opadowych poprzez otwory wywiercone poziomo nad terenem po zewnętrznej stronie muru.
Przed przystąpieniem do prac należy przedstawić projekt wykonawczy odprowadzenia wód opadowych od murów.
7. naprawa korony muru:
 - a. rozebranie jednej warstwy cegieł z odzyskaniem materiału do ponownego wykorzystania,
 - b. rozebranie luźnych warstw muru ceglanego,
 - c. wzmocnienie pęknięć i rozwarstwień muru zaprawą wapienną dedykowaną do wypełnień,
 - d. sklejenie rys poprzez iniekcję kompozycji epoksydowej,
 - e. przemurowanie uszkodzonych fragmentów muru cegłą pełną ręcznie formowaną na zaprawie wapiennej,
 - f. zabezpieczenie korony muru cegłą układaną na płask ze spadkiem w kierunku zewnętrznym murów, na zaprawie hydrofobowej trasowo-cementowej oraz zabezpieczenie korony muru pod ostatnią warstwą cegieł szlamem przeciwwilgociowym;
 - g. spoinowanie muru zaprawą na bazie wapna;
Przed przystąpieniem do spoinowania należy wykonać próby spoinowania i przedstawić do akceptacji LWKZ.
 - h. impregnacja poziomych powierzchni korony muru preparatem ochronnym.
8. naprawa skorodowanych partii muru:
 - a. wycięcie uszkodzonych cegieł i wmurowanie nowych na zaprawie wapiennej;
Należy dostosować wielkość, fakturę i kolor cegły do historycznej. Należy odtworzyć historyczny wątek ceglany.
 - b. cegły o niewielkich uszkodzeniach oczyścić i wypełnić masą do wypełnień ceglanych;
Przed przystąpieniem do prac należy wykonać próbę uzupełnienia ubytku ceglanego i przedstawiać do akceptacji przez LWKZ.
 - c. usunięcie zapraw osypujących się oraz zapraw cementowych;
 - d. wykonanie spoinowania zaprawą na bazie wapna;
Przed przystąpieniem do spoinowania należy wykonać próby spoinowania i przedstawić do akceptacji LWKZ.
 - e. osadzenie w dolnych partiach muru kamienie otoczaki niezwiązanych skorodowaną zaprawą poprzez przemurowanie na zaprawie wapienno-trasowej;
 - f. pęknięcia muru ceglanego od strony wewnętrznej wzmocnić poprzez przeszycie prętami ze stali nierdzewnej o przekroju spiralnym wprowadzanymi w szczeliny spoin; wypełnienie szczelin zaprawą oraz wykonanie spoinowania;
 - g. wykonanie wzmocnienia siatką z linek i kotew ze stali nierdzewnej wklejanych w spoiny muru wraz ze spoinowaniem.
9. naprawa fragmentów pękniętych muru w strefie korony i zniszczonych nadproży strzelnic
 - a. przemurowanie ceglanych fragmentów nadproży;
 - b. stabilizację pęknięć i rozwarstwień muru poprzez wzmocnienie iniekcją zaprawy wapiennej.
10. usunięcie współczesnych ceglanych przemurowań w strefie fundamentowej z wypełnieniem ubytków kamiennymi otoczakami na zaprawie trasowo – wapiennej.

Termin ważności pozwolenia: 30 grudnia 2020 r.

Zakres i sposób prowadzonych prac określają:

Projekt budowlany opracowany przez mgr inż. Martę Tomaszewską-Marek, mgr inż. Adama Marka, dr inż. Lecha Engela, mgr inż. Ryszarda Miśków, mgr Agnieszkę Witkowską w maju 2018 r.

Program prac konserwatorskich – badania konserwatorskie południowo-zachodniego narożnika murów obronnych Zamku Joannitów w Łagowie; opracowanie przez mgr Agnieszkę Witkowską w maju 2018 r.

Na podstawie art. 108 § 1 ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego ze względu na ważny interes społeczny – konieczność zapobieżenia zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku murów obronnych Łagowa, niniejszej decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Niniejsze pozwolenie, stosownie do § 13 § 14 cyt. wyżej rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 czerwca 2017 r., wydaje się pod warunkiem spełnienia przez Inwestora następującego obowiązku:

- zawiadomienia o terminie rozpoczęcia i zakończenia badań konserwatorskich, robót budowlanych;
- niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia badań konserwatorskich, robót budowlanych,
- **prowadzenia robót pod nadzorem osoby posiadającej odpowiednie kwalifikacje oraz doświadczenie w zakresie konserwacji zabytków** zgodnie z art. 37 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
Dane osoby nadzorującą należy wskazać Lubuskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi zabytków na 14 dni przed przystąpieniem do prac.
- **kierowania robotami budowlanymi oraz nadzoru inwestorskiego przez osoby posiadające kwalifikacje o których mowa w art. 37c** ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami): robotami budowlanymi kieruje albo nadzór inwestorski wykonuje, przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru osoba, która posiada uprawnienia budowlane określone przepisami Prawa budowlanego oraz która przez co najmniej 18 miesięcy brała udział w robotach budowlanych prowadzonych przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru lub inwentarza muzeum będącego instytucją kultury
 - przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków imion, nazwisk i adresów tych osób oraz dokumentów o których mowa w art. 37c, 37g cyt. wyżej ustawy nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót.
- **prowadzenia badań konserwatorskich przez osobę posiadającą kwalifikacje o których mowa w art. 37 a** ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, w zakresie konserwacji i restauracji dzieł sztuki lub konserwacji zabytków oraz która po rozpoczęciu studiów drugiego stopnia lub po zaliczeniu szóstego semestru jednolitych studiów magisterskich przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru lub inwentarza muzeum będącego instytucją kultury
 - przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków imienia, nazwiska i adresu osoby prowadzącej badania konserwatorskie oraz prace konserwatorskie i restauratorskie oraz dokumentów o których mowa w art. 37a, 37g cyt. wyżej ustawy nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót.
- podczas prowadzenia prac ziemnych zapewnienia przez Inwestora, zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami **badania**

archeologicznych, na które zgodnie z art. 36 ust 1 pkt 5 wyżej cyt. ustawy, należy uzyskać pozwolenie Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w trybie decyzji administracyjnej. Pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych należy uzyskać co najmniej 14 dni przed podjęciem robót budowlanych określonych w niniejszym pozwoleniu;

- dokonania odbioru końcowego robót budowlanych, objętych pozwoleniem z udziałem wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- podjęcia innych działań określonych w sentencji niniejszej decyzji, które zapobiegną uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

u z a s a d n i e

W związku ze złożonym wnioskiem Gminy Łagów, w imieniu której wystąpił pełnomocnik Pani Marta Tomaszewska-Marek, wszczęte zostało postępowanie administracyjne w sprawie wydania pozwolenia na prowadzenie badań konserwatorskich i robót budowlanych polegających na wykonaniu remontu ratowniczego zagrożonego katastrofą południowo – zachodniego naroża murów obronnych zamku w Łagowie.

Zamek wraz z murami obronnymi w Łagowie wpisane zostały do rejestru zabytków pod nr 23. Zabytki podlegają ochronie prawnej na podstawie art. 6 p. 1 lit c, lit. d oraz art. 7 p. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z art. 36 ust. 1 p. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie decyzji administracyjnej.

Na podstawie analizy złożonego wniosku stwierdzono, iż przewidziane roboty budowlane mają charakter prac ratowniczych mających na celu zabezpieczenie uszkodzonej konstrukcji murów obronnych wokół zamku w Łagowie. Ze stanowiska konserwatorskiego nie ma przeciwskazań do wykonania ww. robót budowlanych.

Z uwagi na fakt, iż inwestycja dotyczy szczególnie cennego zabytku w sentencji niniejszej decyzji wprowadzono dodatkowe warunki. Do ich wprowadzenia upoważniają wojewódzkiego konserwatora zabytków m.in. § 13 ust. 2 pkt. 6, § 14 ust. 2 pkt. 5 cyt. wyżej rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 czerwca 2017 r. określający obowiązek podjęcia działań, które zapobiegną uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku, a także zapisy art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który stanowi, że ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapobieżenie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku. Warunki dotyczą m.in. przeprowadzenia prób poprzedzających wykonanie określonych prac lub przedstawienia szczegółów wykonawczych. Ponadto wprowadzony został warunek zapewnienia badań archeologicznych podczas prac ziemnych w trakcie inwestycji, na które zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 5 wyżej cyt. ustawy, należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków. Powyższy warunek wynika z faktu, iż na terenie inwestycji zlokalizowane są zabytki archeologiczne, w szczególności relikty dawnego późnorennesansowego gimnazjum. W przypadku planowanej inwestycji istnieje realne zagrożenie, iż podczas prowadzenia prac ziemnych zabytki archeologiczne zostaną uszkodzone lub zniszczone. Na podstawie art. 31 ust. 1a pkt 2 osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego jest obowiązana, z zastrzeżeniem art. 82a ust. 1, pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków. Na podstawie art. 31 ust. 2 cyt. ustawy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych, o których mowa w ust. 1a, ustala wojewódzki konserwator zabytków w drodze decyzji, wyłącznie w takim zakresie, w jakim roboty budowlane albo roboty ziemne lub

zmiana charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, zniszczą lub uszkodzą zabytek archeologiczny.

W związku z bardzo złym stanem zachowania murów obronnych, który grozi trwałym uszkodzeniem obiektu, konieczne jest natychmiastowe wykonanie prac objętych niniejszym pozwoleniem w celu zapobieżenia zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, zgodnie z art. 108 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego, niniejszej decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Zgodnie z art. art. 108 § 1 decyzji, od której służy odwołanie, może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony.

Wobec powyższego na podstawie art. 91 ust. 4 pkt. 4, art. 89 p. 2, art. 36 ust. 1 p. 1, art. 36 ust. 3, art. 7 p.1 i art. 6 ust. 1 p. 1 lit. b lit. c, lit. d ustawy z dn. 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz art. 104, art. 108 § 1 ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego, orzeczono jak w sentencji.

Jednocześnie informuje się, że:

1. uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego /art. 36 ust. 8 ustawy z dn. 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
2. zgodnie z § 14 ust. 1 p. 6 cyt. wyżej rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 czerwca 2017 r. postępowanie w sprawie wydane pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać cofnięte lub zmienione na podstawie art. 47 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
3. w trakcie realizacji inwestycji należy zapewnić ochronę przed uszkodzeniem koron, pni oraz korzeni drzew będących w zasięgu pracy sprzętu budowlanego. Zgodnie z art. 87a ust. 1. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz.142 - t.j.) prace ziemne oraz inne prace wykonywane ręcznie, z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu, przeprowadza się w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom. Z kolei w myśl art. 88 ust 1 w powiązaniu z art. 90 ust. 1 wyżej cytowanej ustawy *wójt, burmistrz albo prezydent miasta wymierza karę pieniężną za usunięcie drzewa lub krzewu bez wymaganego zezwolenia, bez zgody posiadacza nieruchomości, za zniszczenie drzewa lub krzewu oraz uszkodzenie drzewa spowodowane wykonywaniem prac w obrębie korony drzewa. Czynności o których mowa w art. 83-89, w zakresie, w jakim wykonywane są one przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, w odniesieniu do nieruchomości będących własnością gminy, wykonuje starosta.*

p o u c z e n i e

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowe w Warszawie za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Decyzja staje się ostateczna i prawomocna z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z zadaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.

Zgodnie z art. 107d ustawy z dn. 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: kto bez pozwolenia albo niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

LUBUSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

dr Barbara Hielnis-Kopec

Otrzymuje:

1. Adresat, na adres pełnomocnika Pani Marta Tomaszewska-Marek, ul. Robotnicza 69, 55-095 Mirków/Długołęka, wraz z 1 egz. proj. budowlanego – oznaczonego i opieczetowanego znakiem pisma.
a/a (5794) D. 36.1.1 adud

Zwolniono z opłaty skarbowej na podstawie art. 7 p. 2,
art. 7 p. 3, art. 7 p. 4 art. 7 p. 5 ustawy z dn. 16.11.2006 r.
o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2016 r. nr 1827 - t.j.)
St. inspektor ochrony zabytków Alicja Duda

